

คุณภาพชีวิตในผู้ที่เป็นโรคจิตเภท: มุมมองของผู้ป่วยและผู้ดูแล

คุณภาพชีวิตของผู้ที่เป็นโรคจิตเภทได้รับความสนใจในระดับสากล ทั้งนี้เนื่องจาก โรคจิตเภทเป็นโรคเรื้อรัง เป็นๆ หายๆ ต้องการการดูแลระยะยาว ดังนั้นเป้าหมายสูงสุดของการดูแลผู้ป่วยกลุ่มนี้ ไม่เพียงแต่การรักษาอาการทางจิตให้คงที่เท่านั้น แต่ยังต้องส่งเสริมความสามารถในการดำเนินชีวิตกับครอบครัวในชุมชน ได้นานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งจะนำไปสู่การอยู่กับครอบครัวที่นานขึ้นและช่วยเป็นการส่งเสริมความพากสุก หรือ คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยด้วย อย่างไรก็ตาม คุณภาพชีวิตเป็นการรับรู้ของบุคคล จึงขึ้นอยู่กับบริบท และการรับรู้ของเจ้าตัว

การศึกษาเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความหมาย และองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท ตามมุมมองของผู้ป่วย และผู้ดูแลภายใต้บริบทสังคมไทย ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ป่วยจิตเภท 51 คน และผู้ดูแล 50 คน จาก สี่ภาคของประเทศไทย (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้) รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์ในประเด็นเกี่ยวกับชีวิตของผู้ป่วยหลังจากที่เป็นโรคจิตเภท การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ความรู้สึก และสิ่งจำเป็น หรือสิ่งที่ต้องการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหากระบวนการทัศน์ แนวทางสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างนี้ใช้สัมภาษณ์ผู้ดูแล เช่นเดียวกัน

ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตหมายถึง ความสามารถของผู้ที่เป็นโรคจิตเภทในการพื้นคืนกลับเพื่อดำเนินชีวิตได้มากน้อยเพียงใด ตาม องค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านชีวิตประจำวัน 2) ด้านอาการหลงเหลือ 3) ด้านอาการข้างเคียงของยา และทัศนคติต่อการรักษา 4) ด้านบทบาท และหน้าที่ 5) ด้านครอบครัว 6) ด้านสังคม และชุมชน และ 7) ด้านสิทธิมนุษยชน

ผลการศึกษาระดับนี้สามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับเจ้าหน้าที่ทางสุขภาพในการวางแผน ให้การช่วยเหลือในการเสริมสร้างความสามารถในการดำเนินชีวิตเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท อีกทั้งยังเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแนวคิดคุณภาพชีวิตของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท ภายใต้บริบทไทย การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต ตลอดจนการยืนยันองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตโดยการวิเคราะห์ทางสถิติควรได้รับการศึกษาวิจัยในลำดับต่อไป

Title: Quality of Life of Person with Schizophrenia: Patient's and Caregiver's Perspectives

Quality of life of schizophrenic patients needs to be brought to the world's attention. This is because schizophrenia is a chronic and cyclical disease which needs long term care. Therefore, the ultimate goal to help those patients is not only stabilized their symptoms but also to strengthen their capability to live with their family outside the hospital for as long as possible, this will lead to not only long term stay with their family but also to enhance their sense of well being or quality of life. However, quality of life is very subjective and depends on the context and perception of the insider.

This qualitative study aimed to explore the meaning and the component of quality of life of person with schizophrenia from the perspectives of patient themselves and family caregivers in the Thai context. The informants were 51 schizophrenic patients and 50 family caregivers from 4 regions of Thailand (northern, north eastern, central and southern regional area). Semi-structured interview was used to elicit the information concerning their life after the disease; the changes that happen; the feelings; and the needs. Thematic analysis was used to analyze the data. This interview guideline was also used to elicit data from the family caregivers.

The result reviewed that the quality of life is the degree to which a person with schizophrenia can resume the capability to live their life in the 7 components, including: 1) everyday life component, 2) residual symptom component, 3) side effect and attitude to treatment component, 4) role and function component, 5) family component, 6) social and community component, and 7) human rights component.

The result of this study could serve as the preliminary data for health care providers to plan the intervention to strengthen the capability of those afflicted people to enhance their quality of life. This could be the preliminary data to develop the concept of quality of life for person with schizophrenia under the Thai context. Further study should be conducted to develop the measurement and to confirm the component by factor analysis.